

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

MUHAMMAD AL-XORAZMIY NOMIDAGI
TOSHKENT AXBOROT TEXNOLOGIYALARI UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi: № 67

2025 -yil "28" 09

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlar bo'yicha prorektor
Dj. Sultanov

2025 -yil

MIKROIQTISODIYOT 1.2

FANININGS O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	400 000-	Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410 000-	Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	60410100-	Iqtisodiyot

Toshkent – 2025

Fan/modul kodi MIKIQ13410	O'quv yili 2025-2026	Semestr 3/4	Kreditlar 5/5	
Fan/modul turi majburiy	Ta'lim tili o'zbek/rus/ingliz		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Mikroiqtisodiyot1,2	3-semestr 60 / 4 semestr 60	3-semestr 90 / 4 semestr 90	150/150
2.	<p>1. Fanning mazmuni</p> <p>Mikroiqtisodiyot fani o'qitishdan maqsad- talabalarda zamonaviy bozor iqtisodiyoti, uning qonuniyatlarining amal qilishi, ularga "Mikroiqtisodiyot" fanidan nazariy bilimlar, ya'ni iqtisodiy jarayonlarning ilmiy asoslarini berish, hamda ilg'or mamlakatlardagi bu jarayonlarni tartibga solishda amaliyot va to'plangan boy tajribani o'zlashtirish imkonini yaratishdan iborat.</p> <p>Mikroiqtisodiyot fanining vazifasi talabalarga nazariy va amaliyotda qo'llaniladigan iqtisodiy kategoriyalarni, bozor iqtisodiyoti qonunlari, bozor subyektlarining turli bozor tuzilmalaridagi harakat faoliyatini, ularning faoliyatiga ta'sir qiluvchi omillarini va xo'jalik subyektlari faoliyatining davlat tomonidan tartibga solish mexanizmini o'rgatishdan iborat.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism. (Ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.1 Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p style="text-align: center;">3-semestr</p> <p style="text-align: center;">1-mavzu. Mikroiqtisodiyotga kirish</p> <p>Mikroiqtisodiyot fanining mazmuni, vazifalari, predmeti. Mikroiqtisodiyotning boshqa iqtisodiy fanlar bilan o'zaro bog'liqligi.</p> <p style="text-align: center;">2-mavzu. Byudjet cheklovi</p> <p>Byudjet cheklovining asosiy tushunchalari. Byudjet cheklovi formulasi. Byudjet cheklovining ahamiyati va qarorlar qabul qilishdagi roli. Byudjet cheklovining turlari.</p> <p style="text-align: center;">3-mavzu. Afzalliklar va yordamchi dastur</p> <p>Afzalliklar tushunchasi. Yordamchi dasturlar tushunchasi. Afzalliklar va yordamchi dasturlar o'rtasidagi bog'liqlik. Afzalliklar va yordamchi dasturlarni baholash. Afzalliklar va yordamchi dasturlarning va iqtisodiy ta'siri.</p> <p style="text-align: center;">4-mavzu. Tanlov</p> <p>Tanlov tushunchasi. Tanlovning iqtisodiy asoslari. Tanlovning turlari va ularning</p>			

ahamiyati. Tanlov va bozorlar. Tanlovning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri

5-mavzu. Tanlov va talab

Talab tushunchasi. Tanlov va talab o'rtasidagi bog'liqlik. Talabga ta'sir etuvchi omillar.

6-mavzu. Daromad va almashtirish effekti

Daromad effekti. Almashish effekti. Daromad va Almashish effektining bozor samaradorligiga ta'siri.

7-mavzu. Iste'molchi (Surplus), yig'ish va elastiklik

Iste'molchi ortiqchasi (Consumer Surplus). Iste'molchi ortiqchasining ta'siri. Yig'ish (Producer Surplus). Iste'molchi ortiqchasi va yig'ish o'rtasidagi aloqa. Elastiklik (Elasticity). Elastiklikning turlari. Elastiklik va bozorlar samaradorligi.

8-mavzu. Iste'molchi tanlovi nazariyasi va tovarga bo'lgan talab.

Iste'molchi tanlovi nazariyasining mohiyati. Talab va tanlov o'rtasidagi bog'liqlik. Talabning shakllanishi.

9-mavzu. Texnologiya

Texnologiya ta'rifi va turlari. Texnologiyaning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rimi. Texnologiya va bozorlar. Texnologiya va resurslardan foydalanish. Texnologiyaning innovatsiyalarni yaratishdagi o'rimi. Texnologiyaning xavf va noaniqliklar. Texnologiyaning kelajagi.

10-mavzu. Foydani maksimallashtirish

Foydani maksimallashtirishning asosiy prinsiplari. Foydani maksimallashtirishda izlash: Qarorlar va strategiyalar. Foyda maksimallashtirishning iqtisodiy modellar. Foydani maksimallashtirishda raqobat va strategiya. Foydani maksimallashtirishda resurslarni boshqarish. Foyda maksimallashtirishda bozorning ta'siri. Foyda maksimallashtirishda risklar va noaniqliklar.

11-mavzu. Xarajatlarni minimallashtirish

Xarajatlarni minimallashtirishning asosiy prinsiplari. Xarajatlarni minimallashtirishda resurslardan samarali foydalanish. texnologiyalar va innovatsiyalar orqali xarajatlarni kamaytirish. Ishlab chiqarish va operatsion jarayonlarni optimallashtirish. Byudjetlashtirish va hisob-kitob.

12-mavzu Xarajat egri chiziqlari

Xarajat turlari va ularning xususiyatlari. Xarajat egri chiziqlarining asosiy tushunchalari. Xarajat egri chiziqlarining turlari. Xarajat egri chiziqlarini optimallashtirish.

4- semestr

1-mavzu. Firma va tovar taklifi nazariyasi.

Taklif tushunchasi. Taklif egri chizig'i. Taklif funksiyasi. Taklifga ta'sir qiluvchi narxga bog'liq va bog'liq bo'lmagan omillar

2-mavzu Firma ta'minoti

Firma ta'minotining asosiy elementlari. Firma ta'minoti va ishlab chiqarish. Ta'minoti boshqarish usullari.

3-mavzu Qisqa va uzoq muddatli bozor muvozanati.

Uzoq muddatli bozor muvozanati. Qisqa muddatli bozor muvozanati. Qisqa va uzoq muddatli bozor muvozanatiga ta'sir etuvchi omillar.

4-mavzu. Raqobatbardosh mahsulot bozoridagi muvozanat.

Muvozanatlik tushunchasi. Bozor muvozanati. Muvozanat narx. Muvozanat mahsulot miqdori. Bozor muvozanati. Bozorning muvozanat holatini tiklash xususiyati.

5-mavzu. Monopoliya va monopsoniya

Monopoliya tushunchasi. Monopsoniya tushunchasi. Monopoliya va monopsoniya bozoridagi davlat siyosati.

6-mavzu. Monopolistik raqobat, oligopoliya, o'yin nazariyasi.

Monopolistik raqobat, oligopoliya va o'yin nazariyasining o'zaro aloqalari. Monopolistik raqobat, oligopoliya va o'yin nazariyasining xalqaro bozorlardagi ahamiyati. Monopolistik raqobat va oligopoliya bozorlaridagi raqobat siyosati

7-mavzu. Narx nazorati va soliq

Narx tushunchasi va uning mohiyati. Bozor iqtisodiyoti sharoitida mahsulotlarga narx belgilash. Davlatning narx siyosati.

8-mavzu. Faktor bozori

Faktor bozorining asosiy turlari. Faktor bozorining ishtirokchilari. Faktor bozoridagi narxlar va ularning shakllanishi. Faktor bozorining funksiyalari

9-mavzu. Umumiy muvozanat va iqtisodiy samaradorlik

Umumiy muvozanat tushunchasi. Iqtisodiy samaradorlik. Iqtisodiy

samaradorlikning umumiy muvozanatga ta'siri. Iqtisodiy samaradorlikni oshirish usullari

10-mavzu. Bozor muvaffaqiyatsizliklari: tashqi ta'sirlar va jamoat tovarlari

Tashqi ta'sirlar. Bozor muvaffaqiyatsizligi tushunchasi. Jamoat tovarlar (Public Goods) tushunchasi. Tashqi ta'sirlar va jamoat tovarlariga qarshi siyosatlar.

11-mavzu. Axborot va noaniqlik

Axborot va noaniqlik tushunchasi. Axborot va noaniqlikning iqtisodiy modeldagi o'rni. Axborot va noaniqlikning bozorlar va tarmoqlardagi ta'siri. Axborotning ijtimoiy va siyosiy ta'siri.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Mikroiqtisodiyotga kirish
2. Byudjet cheklovi
3. Iste'molchi tanlovi nazariyasi va tovarga bo'lgan talab.
4. Firma va tovar taklifi nazariyasi.
5. Firma ta'minoti
6. Qisqa va uzoq muddatli bozor muvozanati.
7. Raqobatbardosh mahsulot bozorida muvozanat.
8. Monopoliya va monopsoniya
9. Monopolistik raqobat, oligopoliya, o'yin nazariyasi.
10. Narx nazorati va soliq
11. Faktor bozori
12. Umumiy muvozanat va iqtisodiy samaradorlik
13. Bozor muvaffaqiyatsizliklari: tashqi ta'sirlar va jamoat tovarlari
14. Foydani maksimallashtirish
15. Xarajatlarni minimallashtirish
16. Xarajat egri chiziqlari
17. Texnologiya
18. Axborot va noaniqlik.

VI. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Talaba mustaqil ishining asosiy maqsadi – o'qituvchining rahbarligi va nazoratida muayyan o'quv ishlarini mustaqil ravishda bajarish uchun bilim va ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirishdan iborat.

Ma'lumki, har bir mamlakatning yuksalishi, rivojlanishi yoki aksincha, inqirozga

yuz tutishi o'sha mamlakatdagi ta'lim tizimining qay darajada rivojlanganligiga bog'liqdir. Hozirda yangilanayotgan jamiyat uchun hamda erkinlashayotgan iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy munosabatlar uchun, avvalo, shu sifatlariga mos tarzda faoliyat ko'rsatishga qodir ta'lim tizimi zarur. Shuning uchun ham ta'lim tizimiga O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy taraqqiyoti sohasida ustuvor yunalish deb yondashiladi. Mustaqil ta'lim jarayonida talabalarning tashkilotchilik qobiliyatlarini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida ekanligini taxlil etar ekanmiz, O'zbekiston Respublikasida oliy ta'limni tizimli isloh qilishning ustuvor yo'nalishlarini belgilash, zamonaviy bilim va yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlariga ega, mustaqil fikrlaydigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish, oliy ta'limni modernizatsiya qilish, ilg'or ta'lim texnologiyalariga asoslanadi.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari:

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Zamonaviy bozor iqtisodiyoti muammolarini yechishda "Mikroiqtisodiyot" fanining ahamiyati
2. Talab va taklif tahlili asoslari
3. Bozor muvozanati
4. Sotuvchi daromadini tovar elastikligiga ko'ra taxlil qilish
5. Ishlab chiqaruvchi ortiqchaligi va iste'molchi ortiqchaligi
6. Iste'molchining bozordagi harakati
7. Daromad samarasi. Almashtirish samarasi.
8. Ishlab chiqarish nazariyasi
9. Iqtisodiyotda cheklangan resurslarni taqsimlash muammolari.
10. Raqobatlashgan bozor samaradorligi
11. Investitsiyalarni jalb etish va ulardan foydalanishning iqtisodiy samaradorligi.
12. Korxonalar va tarmoqning raqobatlashgan bozorda uzoq muddatli oraliqdagi harakatlari
13. Korxonalar faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish
14. Kapital qo'yilmalar va kapital bozori
15. Mehnat bozori va korxonalarda mehnat resurslaridan foydalanish

3.

V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar).

"Mikroiqtisodiyot" fanini o'zlashtirish jarayonida bakalavr:

bozor tizimlari va ularning o'ziga xos xususiyatlari;

- mikroiqtisodiy o'zgarishlarning nazariy asoslari;

- bozor ko'rsatkichlari;

- talab va taklif nazariyasi;

- ishlab chiqarish nazariyasi;

	<ul style="list-style-type: none"> - xo'jalik subyektlari faoliyatining davlat tomonidan tartibga solinishi haqida tasavvurga ega bo'lishi; - talab va taklifni tahlil qilish usullari; - ishlab chiqarish harajati va firma foydasini tahlil qilish; - axborot-kommunikasiya texnologiyalari sohasida ishlab chiqarish va noishlab chiqarish korxonalarida xo'jalik operasialari turlarini bilishi va ulardan foydalana olishi; - bozordagi talab va taklif to'g'risidagi statistik ma'lumotlar asosida bozorni tahlil qilish va xulosalar chiqarish; - davlatning bozor iqtisodiyotiga aralashuvi oqibatlarini tahlil qilish; - iqtisodiy siyosat natijalarini prognoz qilish usullarini amalda qo'llash; <p>korxonada istiqbolini aniqlashda xorij davlatlarida sodir bo'layotgan siyosiy iqtisodiy jarayonlarni mulohaza qilish va u asosida korxonada istiqbolini belgilash ko'nikmalari va malakalariga ega bo'lishi kerak.</p>
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> * ma'ruzalar; * Interfaol keys-stadilar; * Semnarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); * Guruhlarda ishlash; * Individual loyihalar; * Taqdimotlar qilish.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablari:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha test topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Besanko, D. and Braeutigam, R.R. (2020) Microeconomics, 6th Ed., Wiley. The paper edition can be purchased at the Dalhousie Bookstore. Electronic versions can be rented via the link at the Dalhousie bookstore</p> <p>2. Mikroiqtisodiyot: o'quv qo'llanma / I. A. Bakiyeva va boshq. - T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2017. - 436 b.</p> <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risidagi PF-158-son Farmoni.</p> <p>2. Mirziyoyev Sh.M. "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" – T.: O'zbekiston, 2017.-48 b.</p> <p>3. Экономическая теория.: Учебник. /С.С.Носова. 2-е изд., стер. – М.: «КРОНУС», 2010. – 800 с.</p>

	<p>4. Экономическая теория / под.ред. Добрынина А.И., Трасевича Л.С. учеб. СПб.: Питер, 2010. – 560с</p> <p>Axborot manbaalari</p> <p>1. https://bookstore.dal.ca</p> <p>2. www.imv.uz - O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va Moliya Vazirligi rasmiy sayti.</p> <p>3. www.cbu.uz - O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti.</p> <p>4. www.natlib.uz - Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi rasmiy sayti.</p>
7.	<p>O'quv dasturi Muhammad al- Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Kengashining 2025-yil <u>29.04. 8/9/15/2025</u> bayonnomasi bilan tasdiqlangan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun ma'sullar:</p> <p>D.R.Babaxanova -Muhammad al Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti "AKT sohasida iqtisodiyot" kafedrasida katta o'qituvchisi</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>G.Umarova - TDIU "Yashil" iqtisodiyot va barqaror biznes kafedrasida prof., DSc</p> <p>D.X.Xudaynazarova- Muhammad al Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti "AKT sohasida iqtisodiyot" kafedrasida PhD v.b. dotsenti</p>